

Міністерство освіти і науки України

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АКАДЕМІЯ «БОЛАШАК» (КАЗАХСТАН)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ФІЛОЛОГІЯ ТА ЛІНГВІСТИКА
У СУЧАСНОМУ СВІТІ»**

30–31 серпня 2019 р.

м. Запоріжжя

УДК 80«312»(063)

Ф54

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Голова оргкомітету:

Кирпиченко О.Е. – к.філол.н., доцент, директор Інституту іноземної філології Класичного приватного університету.

Члени оргкомітету:

Михед Т.В. – д.філол.н., професор, професор кафедри зарубіжної літератури Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Торкут Н.М. – д.філол.н., професор, завідувач кафедри англійської філології та зарубіжної літератури Інституту іноземної філології Класичного приватного університету.

Радишевський Р.П. – д.філол.н., професор, завідувач кафедри полоністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Пронкевич О.В. – д.філол.н., професор, директор Інституту філології Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

Дяків Х.Ю. – к.філол.н., доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка;

Литвак С.Я. – к.філол., доцент, професор кафедри теорії та практики перекладу Інституту іноземної філології Класичного приватного університету;

Мосієвич Л.В. – к.філол.н., доцент, заступник завідувача кафедри теорії та практики перекладу Інституту іноземної філології Класичного приватного університету;

Марінеско В.Ю. – к.філол.н., доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу Інституту іноземної філології Класичного приватного університету;

Петрашук Н.Є. – к.філол.н., доцент, доцент кафедри німецької філології Львівського національного університету імені Івана Франка;

Смурова Л.І. – к.філол.н., доцент, професор кафедри теорії та практики перекладу Інституту іноземної філології Класичного приватного університету;

Шатова І.М. – к.філол.н., доцент, доцент кафедри англійської філології та зарубіжної літератури Інституту іноземної філології Класичного приватного університету;

Сембієв Курмангази Закірович – к.філол.н., професор, завідувач кафедри казахської мови і літератури Академії «Болашак» м. Караганда, Казахстан.

Філологія та лінгвістика у сучасному світі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 30–31 серпня 2019 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. – 128 с.

ISBN 978-966-916-922-8

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Філологія та лінгвістика у сучасному світі», яка відбулась на базі Класичного приватного університету 30–31 серпня 2019 р.

УДК 80«312»(063)

ISBN 978-966-916-922-8

© Класичний приватний університет, 2019

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Українська паремійна картина світу	
Баранник Н. О.	6
Стилістичні словники та їх використання на заняттях із української лінгвостилістики	
Богдан С. К.	9
Назви хліба та хлібних виробів в українській мові	
Бойко Л. П.	13
Шляхи підвищення культури фахового мовлення (на матеріалі текстів із археології)	
Волкова І. В., Масло О. В., Павлусенко Я. І.	17
Оказіональні характеристики часосприйняття на мовному матеріалі роману Михайла Стельмаха «Чотири броди»	
Горобець А. В.	19
Синкретизм як мовна універсалія	
Донік О. М.	22
Взаємодія молодіжного сленгу і жаргону наркоманів	
Мартос С. А.	24
Жанрові особливості роману ініціації на прикладі твору Сергія Гридїна «Не такий»	
Рябих С. С.	26
Образ мавки як невід’ємна складова системи міфопоетичних образів роману І. Багряного «Тигролови»	
Ситковська М. І.	29
Роль біблійних символів у структурі роману В. Терлецького «В.І.Н.»	
Стасик М. В.	32
Фітоніми в мовній картині світу Тараса Мельничука	
Тищенко З. Р.	35
Імперативні конструкції у функційних виявах	
Умрихіна Л. В.	38

НАПРЯМ 2. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ І ЛІТЕРАТУРА

Текстотвірна значимість присудка у структурі речення	
Дзядик Ю. І.	42
Особливості французької мови в країнах Магрибу	
Іл’їн В. І.	45

Полеміка з трансценденталізмом у новелах Н. Готорна “Young Goodman Brown” та “The Ambitious Guest”	
Комаров С. А.	48
Человеческая судьба в реальных и ирреальных аспектах в пьесе Г. Гауптмана «Ткачи»	
Мамедова Севиндж Разим гызы	52
Шляхи дослідження соціокультурних домінант на матеріалі художньої літератури	
Опашнюк Н. К.	56
Репрезентація «емотивного-я» ідентичності Джулії Донльдсон в дитячому поетичному дискурсі	
Пікалова А. О.	58
Концептуальний аналіз слова <i>langue</i> у сучасній французькій мові	
Фанагей Т. М.	62
Особливості лексико-семантичного способу творення економічних термінів в німецькій мові	
Шерстюк О. І.	67
НАПРЯМ 3. ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
Мовленнєвий жанр як реалізація політичної комунікації	
Билінська О. С.	70
НАПРЯМ 4. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ	
Лінгвістична характеристика німецькомовного усного мовлення соціальних працівників	
Бартош І. А.	74
Проектна робота як формування складових міжкультурної комунікації у майбутніх фахівців морських ВНЗ в навчанні іноземної мови	
Пірожкова І. В.	76
НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО	
Таксонімія ергонімів Миколаївської області: семіотичний підхід	
Желязкова В. В.	79
Дієслівна концептуальність у староукраїнській літературній мові XIV – XVII ст.	
Мартиновська Ю. О.	82
Інтерпретація об’єктної дієслівної клаузуальної комплементациї в термінах ікс-штрих теорії	
Тугай О. М.	86

НАПРЯМ 6. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Специфіка перекладу газетних статей з англійської мови на українську

Пилипенко І. О...... 91

НАПРЯМ 7. ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Специфіка інтертекстуальних зв'язків у творах Анджели Картер

Гладка М. М. 93

Вплив філософії К. Кастанеди на створення жіночих образів
у романі «Голова Якова» Любка Дереша

Москаленко Н. С. 96

Психографія як метод осмислення творчої особистості митця
і процесу креації

Скляр І. О...... 99

Soundtrack matters: “The Great Gatsby”

Tombulatova I. I...... 100

Релігійні мотиви у творчості Олександра Олеся
та європейських символістів

Цуркан І. М...... 102

НАПРЯМ 8. ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Поетика творів Кім Соволя

Андріанов Д. В...... 107

Емоційна рефлексія у вірші “Das alte Schloss” А. фон Дросте-Гюльсхоф

Білоус Н. В. 109

Загальні характеристики англійської ренесансної поезії

Жук Х.-М. Р. 112

Демократична течія повоєнної японської літератури

Кузьменко Ю. С...... 114

Образ Білої богині в англійській літературі

Лозенко В. В...... 117

Синтаксичні особливості психологічної малої прози В. Фолкнера

Ситник О. В. 119

Автобіографічність та символізм у есе Джорджа Орвелла
“Shooting an Elephant”

Старостенко Т. М. 122

Своєрідний характер британської казки

Федіна М. Г. 125

ВЗАЄМОДІЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ І ЖАРГОНУ НАРКОМАНІВ

Мартос С. А.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови

Херсонського державного університету

м. Херсон, Україна

Молодіжний соціолект – це найскладніша мовна структура з-поміж інших соціальних страт міста, оскільки він синтезує всі інші страти, а також містить необхідний відбиток групової, індивідуальної мовотворчості та вікового мовного смаку.

Підвищена рухливість лексичного складу, швидка змінюваність значної частини одиниць – одна з характерних рис молодіжного сленгу, що відрізняє його від інших мовних підсистем. Лексичну динаміку цього субкоду спричинює насамперед природна зміна в часі суспільних явищ, предметного світу, у який занурене буття етносу, а також зміна мовних смаків, специфіка лінгвокреативних процесів у структурі духовно-ментального світу молоді [1, с. 56–57]. Стихія, що живить молодіжний сленг, – усе нове, нетрадиційне: мовлення музикальних фанатів і мовлення наркоманів, комп'ютерний сленг і міська розмовна мова, іноземні мови і кримінальний жаргон. Він безперестанно запозичує одиниці з жаргонів та інших підсистем мови.

Кожен з названих складників є окремою мовною підсистемою, але в умовах міста вони тісно переплітаються і взаємодіють між собою. Молодіжний сленг виступає посередником, який пов'язує окремі, позначені мовною новизною, соціолекти (кримінальний жаргон, жаргонізми певних соціально-професійних груп, соціальних низів тощо) із зниженою розмовною мовою інших вікових груп населення, відповідним чином формуючи сленг міста.

Проблема міжжаргонної взаємодії – складна й неоднозначна. Межі різних жаргонних підсистем розмиті й рухливі, чимало жаргонізмів семантично перехрещуються на рівні своєї значеннєвої периферії, унаслідок чого ті самі мовні засоби трактують як такі, що одночасно належать різним жаргонно-сленговим підсистемам.

Вважаємо доцільним відмежувати жаргон наркоманів від кримінального, по-перше, через значний лексичний обсяг його, по-друге, з огляду на ступінь володіння цими жаргонами різними віковими групами: тоді, як носіями кримінального жаргону є представники всіх вікових груп міського населення, зокрема старша, носіями жаргону наркоманів є переважно молоді люди, унаслідок чого ця жаргонна підсистема ближча до молодіжного сленгу, ніж до кримінального субкоду. Необхідно зважити на те, що наркоманами, за даними статистики, є переважно молоді люди, часто навіть підлітки. «Усі ці соціальні обставини надають жаргону наркоманів деяких спільних

ознак з мовою молоді: стереотипи негативної оцінності, зневажливості, бравади» [2, с. 55].

Лексика наркоманів зосереджена на трьох референтних сферах: предмети, процедури, стани. Предметна сфера – це наркотики взагалі або назви окремих різновидів наркотичних речовин, позначення доз або порцій деяких наркотиків, а також засобів їх уведення в організм. Предметні найменування жаргону наркоманів м. Херсона становлять такі одиниці: *бадилля* ‘конопля’; *движ/ движево* ‘наркотик, який уводять внутрішньовенно’; *джан, джанга-джанга* ‘гашиш’; *дролік* ‘демідрол’; *дурка* ‘будь-який наркотик, наркотики взагалі’; *зелена* ‘цигарка, начинена марихуаною’; *кислий борщ* ‘оцтовий ангідрид, що використовують для приготування препаратів для ін’єкцій з маку’; *лобода* ‘коноплі’; *сироп* ‘відвар макових голівок з цукром’; *маріванна* ‘марихуана’; *молочино* ‘наркотичний засіб, виготовлений з конопель’; *саксаул* ‘спеціальний наркотичний розчин, що підвищує сексуальну активність’; *замазка* ‘наркотик’ (можливо, вплив *вмазатися* ‘ввести наркотик внутрішньовенно’); *гедар* ‘героїн’; *дракон, змій* ‘наркотик, який використовують при курінні’; *кукушка, уточка* ‘сигарета з конопель’; *п’ята* ‘сигарета з конопель’; *хапка* ‘затяжка з конопель’; *напас* ‘затяжка з конопель’; *кулька, кульок* ‘порція гашишу’; *прибор* ‘шприц для введення наркотичної речовини’ тощо.

Процесуальна сфера – назви процедур прийому наркотичних речовин – представлена у жаргоні наркоманів м. Херсона меншою кількістю одиниць: *балуватися* ‘вживати наркотики’; *варити* ‘готувати наркотичні розчини’; *присісти на баян* ‘систематично вживати наркотики’; *стирчати* ‘вживати наркотики нерегулярно’; *попихтіти* ‘покурити наркотики’ тощо.

Зібраний матеріал суперечить твердженню В. Хіміка, що найпродуктивнішою сферою номінацій жаргону наркоманів є позначення наркотичних станів [2, с. 56]. Вербалізація згаданих станів – ознака мовотворчості наркоманів, які не були охоплені анкетуванням. Номінації наркотичних станів, запозичені з жаргону наркоманів, репрезентовані в молодіжному сленгу м. Херсона лише окремими лексемами: *корчитися, колханитися* ‘переживати абстиненцію’; *ловити слоників* ‘галюцинації’; *сміхота/ смішнуха* ‘стан наркотичної ейфорії, супроводжуваний сміхом, веселощами’ тощо.

Жаргонізми наркоманів, потрапляючи в молодіжний сленг, метафорично переосмислюються й набувають семантичного узагальнення, не прив’язаного до якого-небудь специфічно наркоманського смислового діапазону. Запозичені переважно слова, які називають відчуття і стани, тобто жаргонізм співвіднесений з поняттям, яке вже має словесне вираження в літературній мові.

Аналізований матеріал засвідчує, що на сучасному етапі спостерігаємо активний перехід одиниць жаргону наркоманів у лексико-семантичне поле ‘пияцтво’ і ‘паління’ в структурі молодіжного сленгу, напр.: *ширка* ‘алкогольні напої (спиртне) взагалі’ ← ‘наркотики, що вводяться у вену’; *колотися* ‘пити спиртні напої, пиячити’ ← ‘уводити наркотики в організм шприцом’; *нюхтарити* ‘пити спиртні напої, пиячити’ ← ‘нюхати кокаїн’; *солома* ‘цигарки’ ← ‘суха макова соломка’; *заправитися* ‘придбати спиртне’ ← *запра-*

вити ‘наповнити наркотиком (про шприц)’ (вплив словотвірної префіксальної моделі *затаритися* ‘придбати спиртне’); *прийняти дозу* ‘випити небагато’ ← синонімічна деривація *прийняти на груди*.

Зафіксована в мовленні молоді м. Херсона одиниця *вкумаритися* зі значенням ‘зрозуміти’, яка в несподіваному ракурсі розкриває семантичний потенціал одиниць жаргону наркоманів *кумаритися* ‘вживати наркотики для зняття абсинентного синдрому’, *кумарити*, *кумар*, семантичний розвиток яких в українському молодіжному сленгу пов’язаний з актуалізацією контрастних значень ‘поганий фізичний, психологічний стан’, ‘насолада, блаженство’.

Запозичення лексем одного жаргону іншим демонструє соціальні зв’язки між носіями цих підмов, а саме між людьми, які вживають наркотики, і вільних від наркотичної залежності. Жаргон наркоманів усе глибше проникає в молодіжний сленг, втрачає свою таємничість і корпоративність. Почасти це пояснюємо соціальними причинами: збільшення кількості наркоманів серед молоді, скасування кримінальної відповідальності за вживання наркотичних засобів, мода «бавитися» наркотиками, розвиток рухів «рейв» і «грандж» у молодіжній субкультурі тощо. На нашу думку, активне вживання жаргонізмів наркоманів нерідко утримує «межовий» контингент молоді від вживання зілля, оскільки для багатьох з них видимість «причетності» достатня для набуття авторитету в однолітків і високої самооцінки. А сленговживання надає цю можливість підліткам з розвиненим почуттям мовного стилю.

Література:

1. Ставицька Л. Проблеми й аспекти вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект // Українська мова. 2001. № 1. С. 55–68.
2. Химик В.В. Поэтика низкого, или Просторечие как культурный феномен. СПб.: Филолог. ф-т СПбГУ, 2000. 272 с.

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ ІНІЦІАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ СЕРГІЯ ГРИДІНА «НЕ ТАКИЙ»

Рябих С. С.

*здобувач освітнього ступеня «магістр» українського
мовно-літературного факультету імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Протягом ХХ та на початку ХХІ століття жанр роману активно розвивається: в одному творі поєднуються різні жанри, виникають синкретичні форми, нові жанрові різновиди, зокрема роман-притча, роман-апокриф,